

Inspraakbundel

**Zienswijzen op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau
'KAVELBESLUITEN VI EN VII, WINDENERGIEGEBIED
HOLLANDSE KUST (WEST)'**

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF.....	3
KENNISGEVING.....	5
MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE ZIENSWIJZEN:	
OPZOEKTABEL	
REGISTRATIENUMMER VERSUS ZIENSWIJZENUMMER.....	6
ALFABETISCH OVERZICHT ORGANISATIES ZIENSWIJZEN.....	7
ZIENSWIJZENUMMER 0001 TOT EN MET 0003.....	8

Woord vooraf

Van vrijdag 14 juni 2019 tot en met donderdag 25 juli 2019 lag de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage voor het project 'KAVELBESLUITEN VI EN VII IN HET WINDENERGIEGEBIED HOLLANDSE KUST (WEST)'. Een ieder kon naar aanleiding van de concept-NRD een zienswijze inbrengen. Overheden konden een reactie geven.

Wat gaat er gebeuren?

In het windenergiegebied Hollandse Kust (west) worden zo'n 60 kilometer ten westen van de kust van Noord-Holland twee windparken gebouwd met een gezamenlijk vermogen van circa 1.400 megawatt (MW).

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) die 14 juni 2019 ter inzage ging geeft een toelichting op het initiatief om kavelbesluiten te nemen voor de kavels VI en VII in het windenergiegebied Hollandse Kust (west) en daar windparken te bouwen. Verder beschrijft de notitie wat in het kader van de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) onderzocht gaat worden en biedt de gelegenheid hieromtrent zienswijzen in te dienen.

In deze windparken komen twee platforms (Alpha en Beta) waar de stroom die de windturbines opwekken, samenkomt. Via een ondergrondse hoogspanningsverbinding gaat de stroom van het platform op zee naar het transformatorstation aan de Zeestraat in de gemeente Beverwijk. Het net op zee voor dit windpark doorloopt een aparte procedure. De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau van het project Net op Zee Hollandse Kust (west Beta) lag van 7 juni 2019 tot en met 18 juli 2019 ter inzage. Het inpassingsplan en de besluiten voor het project Net op Zee Hollandse Kust (west Alpha) lagen ter inzage van 10 mei 2019 tot en met 21 juni 2019.

Waarom is dit project nodig?

In het ontwerp-klimaatakkoord is afgesproken dat in 2030 49 TWh duurzame elektriciteit wordt opgewekt met windenergie op zee. Om dat doel te halen, moet Nederland onder andere meer windenergie opwekken op zee. De overheid heeft in de routekaart 2030 gebieden op de Noordzee gekozen waar nieuwe windparken worden gebouwd. Op grond van de Elektriciteitswet 1998 is TenneT aangewezen als de beheerder van het net op zee voor het transport van met windenergie opgewekte elektriciteit naar het landelijk hoogspanningsnet. Tot 2030 gaat het in totaal om circa 40% van alle stroomverbruik in Nederland dat wordt opgewekt met windenergie op zee. De realisering van windparken op zee helpt dus mee aan een aanzienlijke verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening. Windenergiegebied Hollandse Kust (west) is een van de gebieden die de overheid heeft gekozen om nieuwe windparken te bouwen.

Middels een kennisgeving informeerde EZK het publiek over het voornemen tot dit project. De concept-NRD werd ter inzage gelegd. Hierin is onder andere aangegeven welke aspecten in het MER nader onderzocht worden.

Informatieavonden

Er zijn 2 inloopavonden georganiseerd, waar medewerkers van de verschillende betrokken overheden en van TenneT aanwezig waren om vragen te beantwoorden. De inloopavonden vonden plaats op donderdag 20 juni 2019 in het dorpshuis De Moriaan, Dorpsduinen 4, 1949 EG Wijk aan zee en op dinsdag 25 juni 2019 in het Kennemer Theater Beverwijk, Kerkplein 1, 1941 HD Beverwijk, beide van 19.00 uur tot 21.00 uur.

Zienswijzen

Op de concept-NRD zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 3 zienswijzen binnengekomen (waarvan 3 uniek). De zienswijzen zijn integraal opgenomen in deze bundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.bureau-energieprojecten.nl.

Registratie en verwerking

De ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel op pagina 8 kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende zienswijzenummer worden opgezocht.

Verdere procedure

Ook de Commissie voor de milieueffectrapportage is om advies gevraagd over reikwijdte en detailniveau. De Commissie heeft de ontvangen zienswijzen en reacties bij haar advies betrokken.

Alle zienswijzen en reacties van de betrokken overheden en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage worden bekeken door de minister van EZK en verwerkt in de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Daarin wordt vastgelegd welke informatie in het MER opgenomen dient te worden.

Als het MER is afgerond, worden mede op basis daarvan de ontwerpbesluiten voorbereid. Deze ontwerpbesluiten zullen samen met het MER ter inzage worden gelegd. Dit wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere lokale huis-aan-huisbladen en op www.bureau-energieprojecten.nl.

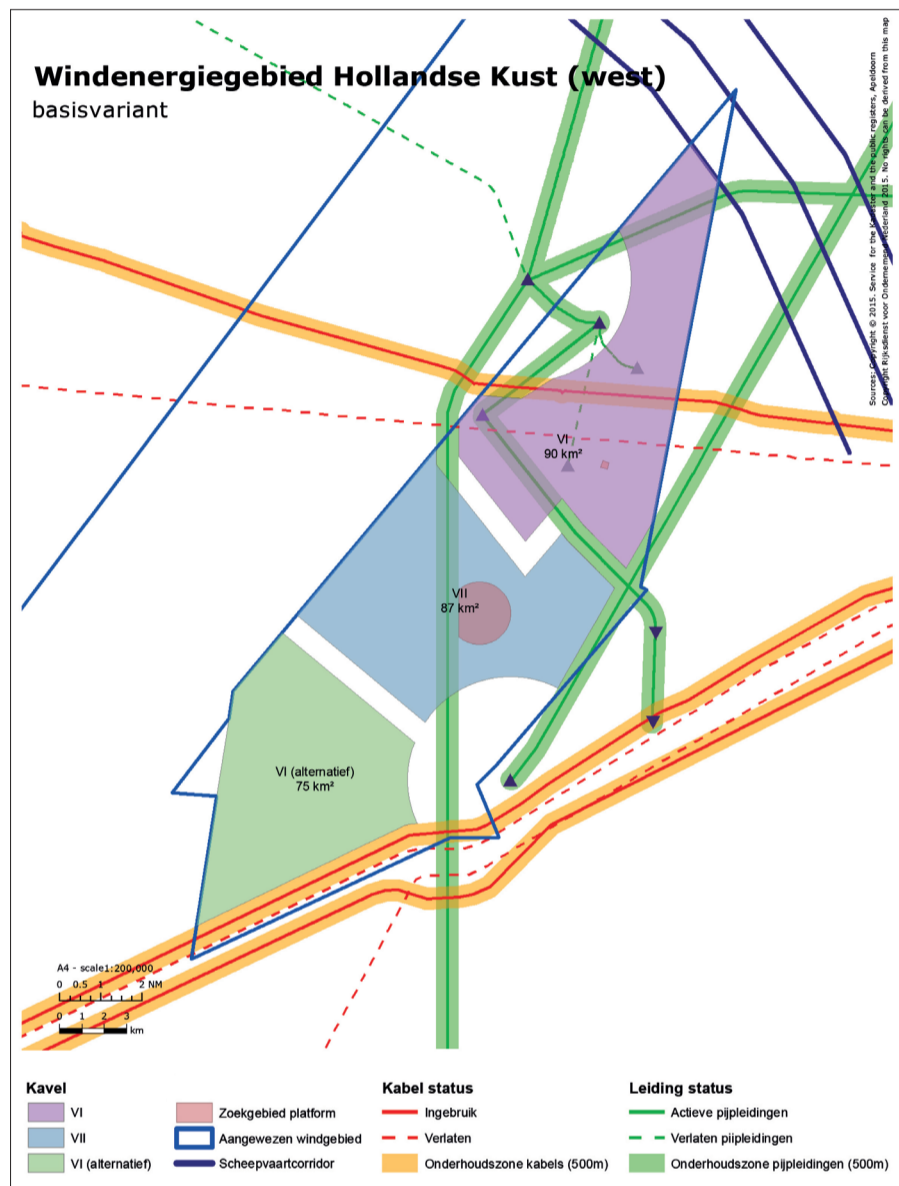

Kennisgeving terinzagelegging concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau, kavelbesluiten VI en VII, windenergiegebied Hollandse Kust (west), ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Van vrijdag 14 juni 2019 tot en met donderdag 25 juli 2019 ligt de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage voor kavelbesluiten VI en VII in het windenergiegebied Hollandse Kust (west). In deze notitie staan de kaders voor de op te stellen milieueffectrapporten voor kavelbesluiten VI en VII in het windenergiegebied Hollandse Kust (west).

Iedereen kan op de notitie reageren door het indienen van een zienswijze binnen de bovengenoemde periode.

De andere gebieden liggen voor de kust van Zeeland en Zuid-Holland en verder op zee en Ten noorden van de Waddeneilanden.

Wat gaat er gebeuren?

In het windenergiegebied Hollandse Kust (west) worden zo'n 60 kilometer ten westen van de kust van Noord-Holland twee windparken gebouwd met een gezamenlijk vermogen van circa 1.400 megawatt (MW).

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) die 14 juni 2019 ter inzage gaat, geeft een toelichting op het initiatief om kavelbesluiten te nemen voor de kavels VI en VII in het windenergiegebied Hollandse Kust (west) en daar windparken te bouwen. Verder beschrijft de notitie wat in het kader van de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) onderzocht gaat worden en biedt de gelegenheid hieromtrent zienswijzen in te dienen.

In deze windparken komen twee platforms (Alpha en Beta) waar de stroom die de windturbines opwekken, samenkomt. Via een ondergrondse hoogspanningsverbinding gaat de stroom van het platform op zee naar het transformatorstation aan de Zeestraat in de gemeente Beverwijk. Het net op zee voor dit windpark doorloopt een aparte procedure. De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau van het project Net op Zee Hollandse Kust (west Beta) ligt van 7 juni 2019 tot en met 18 juli 2019 ter inzage. Het inpassingsplan en de besluiten voor het project Net op Zee Hollandse Kust (west Alpha) liggen ter inzage van 10 mei 2019 tot en met 21 juni 2019.

Waarom is dit project nodig?

In het ontwerp-klimaatakkoord is afgesproken dat in 2030 49 TWh duurzame elektriciteit wordt opgewekt met windenergie op zee. Om dat doel te halen, moet Nederland onder andere meer windenergie opwekken op zee. De overheid heeft in de routekaart 2030 gebieden op de Noordzee gekozen waar nieuwe windparken worden gebouwd. Op grond van de Elektriciteitswet 1998 is TenneT aangewezen als de beheerder van het net op zee voor het transport van met windenergie opgewekte elektriciteit naar het landelijk hoogspanningsnet. Tot 2030 gaat het in totaal om circa 40% van alle stroomverbruik in Nederland dat wordt opgewekt met windenergie op zee. De realisering van windparken op zee helpt dus mee aan een aanzienlijke verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening. Windenergiegebied Hollandse Kust (west) is een van de gebieden die de overheid heeft gekozen om nieuwe windparken te bouwen.

Wat is een milieueffectrapport?

Een milieueffectrapport brengt de milieueffecten in beeld, zoals de effecten op leefomgevingskwaliteit (mens), gezondheid, landschap, natuur, bodem en water. Op deze wijze kan kennis over deze effecten een volwaardige rol spelen bij de besluitvorming. Het MER zal ook een passende beoordeling bevatten om mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden in kaart te brengen. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau staat beschreven welke specifieke milieueffecten in de m.e.r.-procedure onderzocht worden en met welke diepgang. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau geeft weer wat in het milieueffectrapport zal worden beschreven. De concept-versie van deze notitie ligt nu ter inzage.

Waar kunt u de stukken inzien?

U kunt de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau van 14 juni 2019 tot en met 25 juli 2019 inzien op www.bureau-energieprojecten.nl. Op papier kunt u de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau in dezelfde periode tijdens de reguliere openingstijden bekijken op de volgende locaties:

- gemeente Beverwijk, Stationsplein 48, 1948 LC Beverwijk;
- gemeente Heemskerk, Maerten van Heemskerckplein 1, 1964 EZ Heemskerk;
- gemeente Velsen, Dudokplein 1, 1971 EN IJmuiden.

Inloophbijeenkomsten

U bent welkom bij de inloophbijeenkomsten die het ministerie van Economische Zaken en Klimaat organiseert voor het project Net op Zee Hollandse Kust (west Beta). Die bijeenkomsten vinden plaats op:

- donderdag 20 juni 2019 in het dorps huis De Moriaan, Dorpsduinen 4, 1949 EG Wijk aan Zee;
- dinsdag 25 juni 2019 in het Kennemer Theater Beverwijk, Kerkplein 1, 1941 HD Beverwijk.

Vooraf aanmelden is niet nodig. De bijeenkomsten zijn tussen 19.00 uur en 21.00 uur.

Bij de inloophbijeenkomsten vindt u informatie over het project en over de procedure.

Er zijn medewerkers van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat aanwezig aan wie u uw vragen kunt stellen over kavelbesluiten VI en VII in het windenergiegebied Hollandse Kust (west).

Hoe kunt u een zienswijze indienen?

Iedereen wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen. In een zienswijze laat u weten wat u vindt van de concept NRD. U kunt hierbij denken aan:

- aanvullende vragen over onderwerpen die niet in de concept-notitie zijn beschreven;
- onjuistheden in de concept-notitie.

We stellen het op prijs als u aangeeft op welk deel van de notitie u reageert en dat u uw zienswijze onderbouwt met argumenten.

U kunt een zienswijze indienen van 14 juni 2019 tot en met 25 juli 2019. Dat kan op verschillende manieren:

- Bij voorkeur digitaal via het reactieformulier op www.bureau-energieprojecten.nl onder 'Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)'. U krijgt dan per brief een ontvangstbevestiging. U kunt niet reageren per e-mail.
- Per post door een brief te sturen naar:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)
Postbus 248, 2250 AE Voorschoten
Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan kunnen wij u per brief een ontvangstbevestiging sturen.
- Voor het opnemen van mondelinge zienswijzen is er tijdens de inloophbijeenkomsten een notulist aanwezig. U kunt ook op werkdagen tussen 9.00 uur en 12.00 uur bellen met Bureau Energieprojecten via telefoonnummer 070 - 379 89 79.

Wij gaan zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en gebruiken deze alleen voor het doel waarvoor u ze heeft aangeleverd. Ook bewaren wij uw gegevens niet langer dan nodig is. U vindt meer informatie over het privacybeleid op www.bureau-energieprojecten.nl.

Wat is de verdere procedure?

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt ook aan verschillende andere betrokkenen voorgelegd, zoals gemeenten en provincies. Daarnaast brengt de Commissie voor de milieueffectrapportage een advies uit. Alle zienswijzen, reacties en adviezen worden verzameld en verwerkt in de (definitieve) Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Op basis van die notitie worden de milieueffectrapporten opgesteld. Deze milieueffectrapporten vormen de onderbouwing voor de kavelbesluiten VI en VII. De milieueffectrapporten komen, samen met de ontwerp-kavelbesluiten VI en VII ter inzage te liggen. Later kunt u daar ook weer op reageren. Dit wordt onder andere aangekondigd in de Staatscourant, in huis-aan-huisbladen en op www.bureau-energieprojecten.nl.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west) en alle bijbehorende stukken vindt u op www.bureau-energieprojecten.nl. Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u Bureau Energieprojecten bellen via telefoonnummer 070 - 379 89 79.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de zienswijze opzoeken. De zienswijzen zijn vanaf pagina 8 opgenomen.

Zienswijzen op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau 'KAVELBESLUITEN VI EN VII, WINDENERGIEGEBIED HOLLANDSE KUST (WEST)'

Registratienummer	Zienswijzenummer
c24-SN-0001	0001
c24-SN-0002	0002
c24-SN-0003	0003

Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen

Zienswijzen op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau 'KAVELBESLUITEN VI EN VII, WINDENERGIEGEBIED HOLLANDSE KUST (WEST)'

Zienswijzenummer	Organisatie
0001	De Nederlandse Vissersbond, URK
0002	Petrogas E&P Netherlands B.V., RIJSWIJK ZH
0003	Vattenfall N.V., AMSTERDAM

Zienswijzen 0001 tot en met 0003

Verzonden: Dinsdag 23 juli 2019 09:27
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Het Spijk
Huisnummer: 20
Postcode: 8321 WT
Woonplaats: URK
Telefoonnummer: 0527-698151
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: De Nederlandse Vissersbond

Staan er naar uw mening onjuistheden in de conceptnotitie reikwijdte en detailniveau?

Nee

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja, de te realiseren kavels VI en VII worden in geplaatst op een plek die veelvoudig gebruikt wordt door de beroepsvisserij. Het plangebied en directe omgeving vormen een behoorlijk intensief gebruikt deel van de Nederlandse kustzone en de toenemende claims op gebieden zijn een bedreiging voor beroepsvisserij. In onze brief (zie bijlage) informeren we u graag verder over onze geraakte belangen in de Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west).

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

De Nederlandse Vissersbond vindt dat de impact van (voorbereidende werkzaamheden voor) grootschalige windenergie op zee onvoldoende wetenschappelijk is onderzocht. Het is onzeker wat de invloed op het zeeleven en de visstand is. Daarnaast zijn concrete alternatieve mogelijkheden voor de visserij in Nederlandse windmolenparken beperkt en niet goed in de praktijk getest. Ondanks alle consultaties de afgelopen jaren stelt de Nederlandse Vissersbond dat het belang van de beroepsvisserij en dat van het ecosysteem te weinig erkend en meegenomen is in de plannen. We hopen dat u onze brief in de bijlage zult lezen en meenemen in het besluitvormingsproces.

Reactie

AANGETEKEND

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt: Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust
(west)

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

No.: 20330520

Onderwerp: Zienswijze beroepsvisserij 'Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)',

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Uw schrijven: -

Urk, 22 juli 2019

Bijlage: **Situatie windpark Hollandse Kust West (1), Ruimtegebruik Noordzee (2), systematische effecten van grootschalige implementatie van offshore windparken (3)**

Geachte heer/mevrouw,

Door middel van deze brief dient belangenorganisatie voor de Nederlandse beroepsvisserij, de Nederlandse Vissersbond, namens haar leden, zijnde diverse betrokken visserijbedrijven, een zienswijze inzake het 'Net op zee Hollandse Kust (west Beta)' gepubliceerd in de Staatscourant Nr. 9474 op 21 februari 2019.

Schaden belang

De beroepsvisserij is een erkend belang op de Noordzee. Het plaatsen van kabels en platforms voor nieuwe windmolenparken op zee betekent voor de beroepsvisserij een beperking voor het uitvoeren van een commerciële (beroeps-)visserij. In de reeds bestaande en al gegunde windmolenparken heeft de overheid er voor gekozen, ondanks de vele gesprekken, dat medegebruik en doorvaart slechts zeer beperkt, en naar mening van de beroepsvisserij veel te beperkt, kan worden toegestaan. De sleepnetvisserij lijdt nagenoeg het volledige verlies en krijgt daar niets voor terug.

De te realiseren kavels VI en VII worden in zee geplaatst op een plek die veelvoudig gebruikt wordt door de beroepsvisserij. Het plangebied en directe omgeving vormen een behoorlijk intensief gebruikt deel van de Nederlandse kustzone en de toenemende claims op gebieden zijn een bedreiging voor beroepsvissers. Bij een geografische analyse van de visserijactiviteit kwam naar voren dat de plaatsing van de windmolenparken voor de beroepsvisserij een groot verlies van belangrijke visgronden betekenen (zie bijlage 1).

Goede afspraken, welke voorafgaand aan de bouw van de betreffende windparken, kunnen worden gemaakt, o.a. betreffende de locatie, het medegebruik en de doorvaart van de windmolenparken, en kunnen enigszins soelaas bieden aan dit verlies. De beroepsvisserij pleit voor het ontzien van belangrijke visbestekken, de zogenaamde 'visserij hotspots', bij het bestemmen van gebieden voor windenergie, het maken van afspraken aangaande de onderlinge afstand tussen individuele windturbines en bijvoorbeeld over het diep(er) in de zeebodem plaatsen en houden van de kabels van

en naar de windparken. Op deze wijze kan er een situatie worden gecreëerd waarbij er voor de beroepsvisserij visserijmogelijkheden deels blijven behouden om te kunnen vissen in en nabij de windparken. Ondanks de diverse stakeholderbijeenkomsten waar de visserijvertegenwoordigers deze zaken naar voren hebben gebracht, zijn er besluiten genomen tot voorbereidende werkzaamheden en uiteindelijk tot plaatsing van windparken, waarbij ons inziens onvoldoende gehoor is gegeven aan onze inbreng.

De visserman ziet steeds grotere delen van de Noordzee, waar hij tot dan toe reeds generaties lang heeft gevist, “verdwijnen” door claims van andere partijen voor onder andere de realisatie van windparken, voor de visserij gesloten natuurgebieden, vaarwegen en ankergebieden. De besluiten inzake de genoemde windparken betekenen voor de vissers dat ze wederom visrijke gebieden verliezen en ook nog moeten omvaren om de resterende visgronden te kunnen bereiken. De overige scheepvaart zal onbedoeld ook tot meer hinder gaan leiden omdat de scheepvaart een steeds kleiner wordend deel van de drukbezette Noordzee tot haar beschikking heeft. De ontstane “drukte” op zee zal zeker toenemen als in de nabije toekomst nu er meer windmolenparken worden gerealiseerd waar ook de doorvaart beperkt wordt tot een kleine selecte groep scheepsverkeer of gesloten gebieden worden. Ter illustratie hebben wij een kaart van de Noordzee met voorgenomen en bestaande activiteiten bijgevoegd (zie bijlage 2). Het baart ons ernstige zorgen dat de nog beschikbare ruimte op de Noordzee steeds intensiever gebruikt zal gaan worden, waarbij wij onze ernstige zorgen uiten over het verlies aan visgronden. De Noordzee lijkt in rap tempo te veranderen in een industrieterrein. Op termijn wordt het voor onze beroepsvissers moeilijk, zo niet onmogelijk, om nog een inkomen te kunnen realiseren. De Nederlandse Vissersbond vindt dat de ontwikkeling van windenergie op zee de sector minder zou kunnen schaden dan dat nu het geval is, mits er bij het toewijzen van plangebieden en de daadwerkelijke bouw van windparken op zee ook daadwerkelijk rekening gehouden wordt met de belangen van de visserijsector. Het mijden van visgronden bij de aanleg van windparken is een belangrijke voorwaarde voor de duurzame ontwikkeling van de windenergiesector én het behoud van een duurzame, economisch gezonde, visserijsector.

De Nederlandse Vissersbond is van mening dat er momenteel een dusdanige drang is ontstaan binnen overheidsinstanties om de Noordzee “vol te bouwen”, om zo aan diverse (internationale) afspraken te kunnen voldoen, waaronder het Europese Energieakkoord in relatie tot (i.r.t.) de bestaande en te realiseren windparken op zee, en de Natura2000-instandhoudingsdoelstellingen i.r.t. het behoud en de ontwikkeling van de natuur op en in zee. Echter, de belangen van de beroepsvissers worden naar onze mening te weinig erkend in de belangenafweging en realisatie van plannen in de Noordzee. De visserijsector is in alle plannen, en zeker de plannen voor de aanleg van windparken op zee, het spreekwoordelijke ‘ondergeschoven kindje’.

Ecologie

De Nederlandse Vissersbond vindt dat de impact van (voorbereidende werkzaamheden voor) grootschalige windenergie op zee onvoldoende wetenschappelijk is onderzocht. Het is onzeker wat de invloed op het zeeleven en de visstand is.

Rasenberg et al. (2015) beschreef dat de algemene verwachting is dat, vanwege de harde substraten, dat wil zeggen steenstort rond de kolommen (= windturbines en platforms) en de kolommen zelf, alsmede het ontbreken van sleepnetvisserij de visstand zal toenemen. Echter, deze verwachting is niet gestoeld op daadwerkelijk uitgevoerd onderzoek. Daarnaast beschreef Rasenberg et al. (2015) ook het volgende: *“geïnterviewde Britse vissers, die daadwerkelijk in de windparken hebben gevist stellen dat de kabeljauwstand zelfs is verminderd, wat zij wijten aan elektromagnetische straling van de kabels en/of lawaai van de windturbines. De zeebaars- platvis- en schaaldieren stand zou niet noemenswaardig veranderd zijn. Ook stellen zij dat de visgronden in de parken erg te lijden hebben onder een explosieve toename van zeesterren, die af zouden komen op de mossels die zich aan de kolommen hechten”*.

De bevindingen van de door Rasenberg et al. (2015) geïnterviewde Engelse vissers baart de Nederlandse Vissersbond en haar leden ernstige zorgen. Daarnaast melde Gyimesi et al. (2018) dat bij de vismonitoring van PAWP en OWEZ echter weinig effecten aantoonde van het verbod van visserij (inclusief bodem beroerende visserij) op bodemvissen in het windpark (in het bijzonder bodemvissen). Het lijkt erop dat er vooralsnog geen positief effect is van een verbod van bodem beroerende visserij in het plangebied op de vispopulatie.

Het is aangetoond dat de beoogde blijvende constructies, zijnde platforms en de windturbines, ongunstige effecten zullen hebben op het ecosysteem en, als gevolg daarvan, de visserij. Ongunstige effecten zoals voor benthische organismen zijn inmiddels onderzoek reeds aangetoond: benthische organismen komen in kleinere hoeveelheden voor in niet bevisbare delen van zee (een bestaand gasplatform is onderzocht met als doel ook een uitspraak te kunnen doen over de toekomstig te bouwen windmolenparken) dan gebieden waar gevist wordt (Glorius et al., 2016) en de benthische soortensamenstelling in en rondom de Nederlandse windmolenparken komt nauwelijks overeen met de soortensamenstelling in en rondom Nederlandse natuurlijke riffen (Coolen et al., 2017). In het onderzoek van Coolen et al. (2017) werd een toename gevonden in het aantal soorten in en rondom windmolenparken, maar in dit onderzoek werd voornamelijk 'nieuwe' soorten aangetroffen, soorten die voorheen niet werden aangetroffen in het gebied. Er is dus sprake van verandering in de soortensamenstelling.

Naar verwachting zal een verandering in de benthische soortensamenstelling ook doorwerken in de voedselketen en kan in potentie zodoende dus ook effect hebben op de aanwezigheid van de nu aangetroffen vis/schaaldiersoorten in de windmolenparken en de directe omgeving. Hier kan uit worden gelezen dat een ingreep in het ecosysteem (verdwijnen of aanpassen van visserij en plaatsen van windturbines) grote gevolgen kan hebben voor het ecosysteem. De effecten zijn in tegenstelling tot wat doorgaans wordt verondersteld niet positief voor de 'originale' aanwezige (doel)soorten. Zo melde Gyimesi et al. (2018) bijvoorbeeld dat bij een onderzoek met gezenderde tongen (de tong/*Solea solea* is voor de Nederlandse demersale visserij een van de meest belangrijke soort) er geen kraamkamerfunctie van het OWEZ park kon worden aangetoond (Winter et al. 2010, van Hal et al. 2012).

De Nederlandse Vissersbond uit haar zorg over de visbestanden van de doelsoorten waarop de Nederlandse vissersvloot momenteel commercieel vist in de Noordzee. Momenteel is er te weinig bekend over de effecten van windparken of bijbehorende constructies op zee op het bestaande ecosysteem en de daarin voorkomende, gezonde, visbestanden. Initiële onderzoeken die reeds zijn uitgevoerd tonen aan dat er een aanmerkelijke kans is dat de plaatsing van windparken in zee op termijn effect zal, dan wel kan, hebben op de samenstelling van diverse soorten binnen het ecosysteem. De Nederlandse Vissersbond is dan ook van mening dat in het kader van het 'voorzorgsbeginsel' nader onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek dient plaats te vinden, nu te veel onduidelijk is aangaande de impact op het ecosysteem. En indien nodig dienen door de exploitanten van windparken maatregelen te worden genomen om significant negatieve effecten op het ecosysteem te mitigeren.

In opdracht van Rijkswaterstaat heeft Deltares onderzoek gedaan naar de mogelijke systematische effecten van grootschalige windparken. Het onderzoek toont aan dat de schaalvergroting in offshore wind voor 2030 en zelfs nog meer voor 2050 in de Zuidelijke Noordzee op zeer fundamentele manieren invloed zal hebben op het functioneren ervan. Offshore wind op grootschalig niveau heeft direct effect op wind en golven (Boon et al., 2018). Gezien het feit dat vissers volledig afhankelijk zijn van getij, stroming en watertemperaturen, uit de Nederlandse Vissersbond haar bezorgdheid over deze fundamentele veranderingen in het ecosysteem wanneer windparken op grootschalig niveau actief worden. Ter illustratie kunt u in bijlage 3 een versimpelde illustratie vinden van de effect-keten benadering zoals opgesteld door Boon et al. (2018) van offshore windmoleneffecten vanuit verschillende factoren waaruit het ecosysteem van de Noordzee bestaat.

Een langere tijd worden er al zorgen gebaat over de geluidsproductie tijdens werkzaamheden ten behoeve van het realiseren van windmolenparken. Als voorbeeld refereren we naar een artikel in *Vroege Vogels* met een interview van dhr. W. Verboom en de schokkende titel: “Windmolenparken in zee catastrofaal voor vissen en zeezoogdieren” (Vroege Vogels, 2005). De verontrustende beweringen welke dhr. Verboom aanhaalt in dit interview zorgt er voordat de Nederlandse Vissersbond zich nader heeft verdiept in dit onderwerp. De Nederlandse Vissersbond wil er op wijzen dat door de promotie (deel)onderzoeken van zowel gedragsbioloog dhr. Errol Neo en geluidsdeskundige dhr. Özkan Sertlek nieuwe inzichten zijn verkregen in de gevolgen van geluid op een ecosysteem. Dit is zeker van belang gezien het feit dat er maar een beperkte hoeveelheid aan onderzoeksgegevens naar het effect van geluid op onderwaterleven beschikbaar is. De beroepsvisserij pleit voor nader onderzoek naar het mogelijk onbedoeld verstoren of verjagen van vissen door middel van geluid in het geplande tracé wel overwogen wordt meegenomen in de besluitvorming. Wat zijn de effecten van geluid bij plaatsing van de windturbines op zee? Wat zijn de effecten van het geluid van de draaiende windturbines en de bijbehorende trillingen van de turbines richting de zeebodem? Het zijn relevante vragen waarop vooralsnog geen sluitende antwoorden gegeven zijn.

Neo et al. (2015) constateerde in een onderzoek dat zeebaarzen zich naar enige tijd herstelden naar hun normale zwemgedrag en dat ze gewend leken te raken aan de geluiden. Opmerkelijk was wel dat de vissen eerder wendden aan een harder geluid dat langdurig werd afgespeeld dan aan een zachter geluid met pauzes (Neo et al., 2015). Na elke pauze leken de vissen telkens weer te schrikken van het geluid (Neo et al., 2015). Dit onderzoek bevestigt dat we met menselijke perceptie snel een verkeerde interpretatie kunnen maken zonder degelijk onderzoek. Dit zou betekenen dat de onderwater geluidseffecten (zeker met de toenemende scheepsverkeer op kleiner deel van Noordzee) mogelijk sterker zijn dan nu vaak wordt verondersteld en het onderzoek van Sertlek et al. (2016) had dit mogelijk beter inzichtelijk kunnen maken. Want het onderzoek van Sertlek et al. (2016) leverde een belangrijke bijdrage aan het in modellen vatten van geluidverspreiding wat van belang is voor het voorspellen van effecten.

De beroepsvisserij heeft te maken met diverse natuurbeschermingsregels en daartoe behorende wetgeving. Het wordt steeds lastiger om de benodigde vergunningen op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb-vergunningen) te verkrijgen. De beroepsvissers hebben te maken met vele kritische (ecologische) eisen waaraan zij moeten voldoen en hier werken de vissers met zorg aan mee. Daarom wil de beroepsvisserij, een activiteit welke al eeuwenlang plaatsvindt op de Noordzee, voorkomen dat er negatieve effecten optreden op het ecosysteem van de Noordzee en aangrenzende wateren, voortkomend uit dit windenergieproject. Zeker als eventuele negatieve gevolgen in de toekomst worden gebruikt om de beroepsvisserij (wederom) verder in te perken vanwege cumulatieve effecten.

Evenals het plan ‘kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)’ dient de beroepsvisserij ook (periodiek) vergunningen aan te vragen voor de beroepsmatige visserijactiviteiten die zij uitvoert. Hierbij dienen Passende Beoordelingen geschreven te worden, waarbij o.a. de effecten van de visserijactiviteiten dienen te worden gecumuleerd met de effecten van overige (reeds bestaande/gegunde) activiteiten binnen het Noordzeegebied. Gelet op het feit dat dit voorbereidende werkzaamheden zijn voor het uiteindelijke beoogde doel van deze activiteit (= realisatie windmolenparken) zullen de grootschalige en blijvende activiteit omvat, in combinatie met de eventuele negatieve effecten op het ecosysteem van deze activiteit, is de verwachting dat het verkrijgen van de benodigde vergunningen voor de beroepsvisserij zullen worden bemoeilijkt.

Meulensdijk (2018) vermeldt dat de provincie Groningen de windmolens stil zet om de vogelsterfte tegen te gaan. De windmolens zijn stilgelegd op basis van het verslag van Krijgsveld et al. (2016), welke concludeerden dat er gemiddeld 33 vogels per turbine per jaar slachtoffer werden (in de Eemshaven, geen landelijk gemiddelde). Vogels genieten, op basis van (inter)nationale wet- en regelgeving, een

goede bescherming. De Nederlandse Vissersbond wil er graag op attenderen dat de gevolgen voor de vogels van groot belang zijn voor het verkrijgen van de gewenste vergunningen en dat er nu nog vele onzekerheden zijn over de gevolgen van (voorbereidende werkzaamheden voor) windmolens op zee. Een concreet voorbeeld van de gevolgen van de bescherming van vogels op visserij is dat er een project is opgezet om de interactie tussen Zwarte-zee-eenden en Spisulavisserij te volgen, namelijk: 'Ruimte voor vogels en vissers: handelingsperspectief voor een duurzame visserij op *Spisula subtruncata* in de Nederlandse kustwateren'. Dit project heeft het mogelijk gemaakt om een tijdelijke Wnb-vergunning te krijgen met een aantal strenge voorwaarden. Een belangrijk gebied voor zowel de Spisulavisserij als Zwarte-zee-eenden bevindt zich ten westen van IJmuiden, omdat de hoogste aantallen en biomassa van *Spisula* bij Nederland is waargenomen in 2017 en hier met een onregelmatig patroon ook hoge aantallen (duizenden) Zwarte-zee-eenden worden aangetroffen (Troost et al 2017 en Liliypaly et al 2018). De Nederlandse Vissersbond wil erop wijzen dat de voorbereidende werkzaamheden van de windmolens gepland staan in een belangrijke gebied van *Spisula* en Zwarte-zee-eenden. Hierdoor bestaat de kans dat er verstoring optreedt en Spisulabanken irreversibele schade toe worden gebracht. Dit zou grote gevolgen kunnen hebben voor de afgifte van Wnb-vergunning voor Spisulavisserij in andere jaren. Zo zal het bijvoorbeeld men dit gebied kunnen sluiten voor (*Spisula*)visserij zodat de populaties weer kunnen aansterken van de geleden schade van de voorbereidende werkzaamheden voor de windmolenpark.

Onderzoek

Samengevat betekent één en ander dat het aangewezen gebied "*onbruikbaar/minder bruikbaar*" is voor visserij groter is dan enkel de windmolenparken zelf. Daarnaast zijn concrete alternatieve mogelijkheden voor de visserij in Nederlandse windmolenparken beperkt en niet goed in de praktijk getest (Rasenberg et al., 2015). Het is van groot belang dat er meer en gedegen onderzoek wordt verricht naar de gevolgen op het ecosysteem d.m.v. het plaatsen van windmolenparken en aanverwant is er gericht onderzoek benodigd naar de opties voor doorvaart en medegebruik. Zo ligt het in de verwachting dat de visserij op krabben en kreeften in windparken op zee wellicht rendabel kan worden, maar ook dit is afhankelijk van diverse randvoorwaarden (Rasenberg et al., 2015). Tegelijkertijd wordt door de meeste vormen van medegebruik de doorvaartmogelijkheid belemmert (Bolman et al., 2019). Zo is het noodzakelijk om (meer) rekening te houden met de belangen van de demersale sleepnetvisserij aangezien deze groep vissers de meeste hinder en bijbehorende (financiële) schade ondervindt van de windparken op zee.

Ondanks alle consultaties de afgelopen jaren stelt de Nederlandse Vissersbond dat het belang van de beroepsvisserij en dat van het ecosysteem te weinig erkend en meegenomen is in de plannen. De visserijsector voelt zich dan ook niet serieus genomen en de betrokkenen hebben onvoldoende gevoel bij de verliezen die door deze beroepsgroep geleden worden. De visserij is gebaat bij een gezond ecosysteem en aantasting ervan dient te worden voorkomen.

De kansen van de visserij zijn afhankelijk van de kennis van welke organismen goed gedijen in deze nieuwe ecosysteem. Daarom dienen er opnames te worden gedaan wat betreft de impact en de gevolgen van de installaties op het mariene milieu inclusief de visbestanden. Daarnaast is het voor het aanvragen van diverse vergunningen, onder andere op basis van de Wet natuurbescherming, voor visserij-activiteiten zeer belangrijk om te weten wat de cumulatieve effecten zijn van diverse activiteiten op zee. Hiervoor zijn de gezamenlijke effecten van diverse activiteiten op zee voornamelijk belangrijk voor vogelbestanden. Daarom zou de Nederlandse Vissersbond graag zien dat deze cumulatieve effecten nader worden onderzocht.

Plaatsing kabels

De Nederlandse Vissersbond is van mening dat de nog te ontwikkelen en te realiseren windparken op zee geplaatst moeten worden in gebieden die weinig worden bevestigd. Het plaatsen van de kabels zal rijke visgronden doorkruisen. Doordat de plaatsing van kabels onmisbaar is voor de realisatie van het

windpark zal de Nederlandse Vissersbond graag willen zien dat er gekozen wordt voor de tracé met de minste impact op visserij, namelijk het tracé met de korstte route door de zeebodem. Aansluitend streeft de Nederlandse Vissersbond ernaar dat de kabels op voldoende diepte worden gegraven. De visserijsector heeft in het verleden vaker zorgen geuit over kabels van windmolenparken die bloot komen te liggen op de bodem van de Noordzee, omdat netten eventuele schade zouden kunnen aanrichtingen aan deze kabels. Zo stelde TenneT in het verleden bij het ontwerpbesluit “Net op zee Hollandse Kust (noord) en Hollandse Kust (west Alpha)” het volgende hierover: “Dat kabels niet bloot komen te liggen is ook het belang van TenneT. Blootliggende kabels kunnen makkelijker beschadigen, door o.a. noodankers, visnetten en gezonken afval. TenneT kiest daarom voor een begraafdiepte die in principe geen onderhoud vergt gedurende de levensduur van de kabels. Ook geldt er vanuit de Waterwet een verplichte begraafdiepte met daarbij een monitorings- en herstelverplichting”. We hopen dat ook tijdens deze werkzaamheden TenneT ervoor kiest om de kabels op voldoende diepte in de zeebodem te willen gaan plaatsen, waarbij het de voorkeur geniet om dit op minimaal drie meter diepte te plaatsen. Aanvullend is het voor de beroepsvisserij van belang dat de werkzaamheden in een korte tijd gebeuren i.v.m. overlast, door middel van verstoring doelsoorten en fysieke verstoring van vismogelijkheden bijvoorbeeld door kabels of werktuigen. Wij pleitten daarom voor een korte periode, gezamenlijk geen meerdere kwartalen/jaren duurt, voor het legen en daadwerkelijk ingraven van de kabels.

Daarnaast blijft de Nederlandse Vissersbond bezorgd over de gevolgen van de toekomstig te realiseren windmolenparken en meer specifiek ten aanzien van de gevolgen van windmolenparken op de beroepsvisserij die in de directe omgeving plaatsvindt. Duidelijk is dat het ecosysteem in de voormalige visgronden en directe omgeving zal gaan veranderen met deze nieuwe “kunstwerken” en aanverwant de beperkingen van de visserijactiviteiten rondom de windparken.

Tot slot

In de recentelijke bezwaarperiode van ontwerpbesluiten voor “Net op zee Hollandse Kust (noord) en Hollandse Kust (west Alpha)” waarbij dezelfde werkzaamheden worden uitgevoerd als voor dit project, is naar onze mening te weinig aandacht geschonken aan de belangen van de beroepsvisserij. In de beschikbare diverse documenten werd slechts zeer beperkt gerefereerd aan de belangen van de beroepsvisserij en blijkt dat de beroepsvisserij van ondergeschikt belang werd geacht. De visserijsector heeft aangegeven zich zorgen te maken over een mogelijk negatief effect voor de visvangst. Gedurende dat ontwerpbesluit had TenneT aangegeven: “dat de periode van aanleg relatief kort is en dat het ruimtebeslag van de werkzaamheden klein is. Er kan gesproken worden van geen tot een zeer klein effect op de visvangst”. Echter wordt hier vergeten dat deze werkzaamheden ten dienste staan van de plaatsing van de gehele windmolenparken en moeten deze werkzaamheden als onlosmakelijk één geheel worden beschouwd. Wij hopen dat gedurende dit participatiemoment de wensen van de beroepsvisserij wel worden gehoord.

Wij gaan ervan uit dat we u voldoende hebben geïnformeerd omtrent het belang van visserij door middel van deze zienswijze. Wij willen als belanghebbende worden gekend in de verdere besluitvorming en zouden graag nadere mondelinge toelichting van deze zienswijze willen geven. Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met mevr.

, via telefoonnummer 0527-698151 of per e-mail . Ik vertrouw erop dat u onze zienswijze serieus in overweging neemt. Bij voorbaat dank voor uw medewerking en in afwachting van uw antwoord.

Met vriendelijke groeten,

NEDERLANDSE VISSERSBOND

(voorzitter)

(Secretaris)

Referenties

Bolman, B., Boon, A., Maarse, M., Roetert, T., Schouten, J.J. en Vergouwen, S., 2019. Verkenning toekomstig medegebruik windparken. Deltares rapport 11203133-002-ZKS-0007

Coolen, J.W.P., van der Weide, B., Cuperus, J., van Moorsel, G., Blomberg, M., Faasse, M., Bos, O.G. en Lindeboom, H. J. Chapter 6: BENTHIC BIODIVERSITY ON OLD PLATFORMS, YOUNG WIND FARMS AND ROCKY REEFS, onderdeel van thesis verslag: Coolen, J.W.P. North Sea Reefs. Benthic biodiversity of artificial and rocky reefs in the southern North Sea 203. PhD thesis, Wageningen University & Research, Wageningen, NL, 2017. DOI 10.18174/404837.

Boon, A.R., Caires, S., Wijnant, I.L., Verzijlbergh, R., Zijl, F., Schouten, J.J., Muis, S., van Kessel, T., van Duren, L. en van Kooten, T., 2018. Assesment of system effects of large-scale implementation of offshore wind in the southern North Sea. Deltares rapport 1202792-002-ZKS-0006

Glorius, S., van Hal, R., Kaag, K., van der Weide, B., Chen, C., van Kooten, T., 2016. Benthic development around a gas platform in the North Sea - a small scale closure for fisheries; A trait based approach. Wageningen, Wageningen Marine Research (University & Research centre), Wageningen Marine Research report C121/16, pp: 422.

Gyimesi, A.E.L., Rebolledo, B., Kleyheeg-Hartman, J.C., de Jong, J.W., Teunis, M., Didderen, K., Boonman, M., Schutter M. en Fijn R.C., 2018. Achtergronddocument ten behoeve van MER en PB windenergiegebied Hollandse Kust (noord). Kavel V en VI: vogels, vleermuizen, vissen en benthos. Bureau Waardenburg Rapportnr. 18-068. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Krijgsveld, K.L., Kleyheeg-Hartman, J.C., Klop E. en Brenninkmeijer, A., 2016. Stilstandsvoorziening windturbines Eemshaven. Mogelijkheden en consequenties. Bureau Waardenburg-rapportnr 16-100. Altenburg & Wymenga, Veenwouden en Bureau Waardenburg, Culemborg

Lindeboom, H. J., Kouwenhoven, H. J., Bergman, M.J.N., Bouma, S., Brasseur, S., Daan, R., Fijn, R.C., de Haan, D., Dirksen, S., van Hal, R., Hille Ris Lambers, R., ter Hofstede, R., Krijgsveld, K.L, Leopold, M. en Scheidat, M., augustus 2011. Short-term ecological effects of an offshore wind farm in the Dutch coastal zone; a compilation. IOP Publishing Ltd, Environmental Research Letters, Volume 6, Nummer 3.

Lilipaly S., Arts, F.A., Sluijter, M. en Wolf, P.A., 2018. Midwintertelling van zee-eenden in de Waddenzee en Nederlandse kustwateren in november 2017 en januari 2018. Rapport RWS – Centrale Informatievoorziening. Rapport BM 18.24 DPM Rapportnr. 2018-05. Delta ProjectManagement, Vlissingen.

Meulendijks, J., 18 april 2018. Groningen zet windmolens stil om vogelsterfte tegen te gaan: windboeren niet blij. Web artikel, de monitor, KRO_NCRV. Link: <https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/groningen-zet-windmolens-stil-om-vogelsterfte-tegen-te-gaan-windboeren-niet-blij>

Rasenbergh, M., Smith, S., Turenhout, M. Taal, K. (2015) Vissen in windmolenparken: inventarisatie van de (on)mogelijkheden. IMARES Rapport [C030/15]

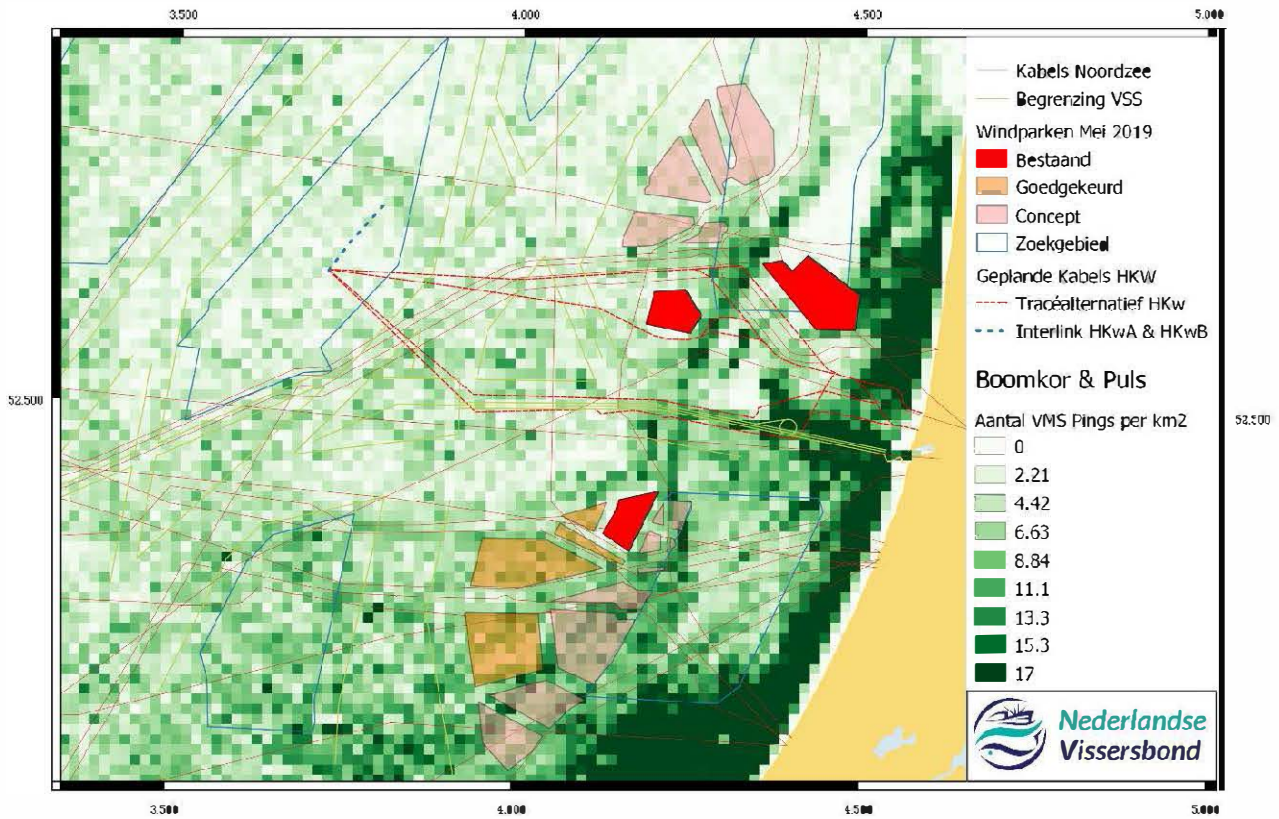
Troost, K., Perdon, K.J., van Zwol, J., Jol, J. en van Asch, M, 13 september 2017. Schelpdierbestanden in de Nederlandse kustzone in 2017. Stichting Wageningen Research Centrum voor Visserijonderzoek (CVO), CVO rapport: 17.014.

Van Hal R., B. Couperus, S. Fassler, S. Gastauer, B. Griffioen, N. Hintzen, L. Teal, O. van Keeken, E. Winter, 2012. Monitoring- and Evaluation Program Near Shore Wind farm (MEP-NSW) - Fish community. IMARES Report C059/12 OWEZ_R_264_T1_20121215_final_report_fish.

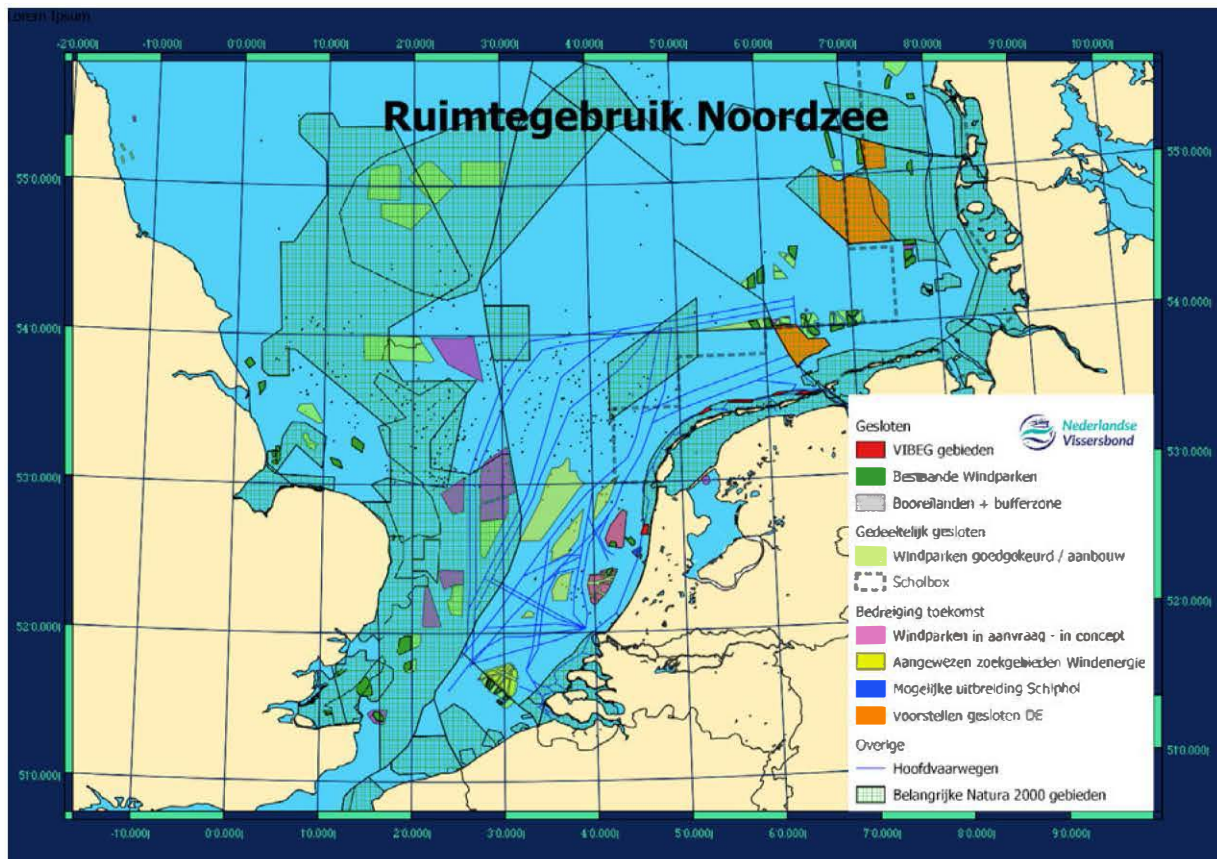
Vroege vogels, 3 juli 2005. Windmolenparken in zee catastrofaal voor vissen en zeezoogdieren. Artikel ten behoeve van interview met Wim Verboom, link: <https://vroegevogels.bnnvara.nl/nieuws/windmolenparken-in-zee-catastrofaal-voor-vissen-en-zeezoogdieren>.

Winter, H.V., G. Aarts & O.A. van Keeken 2010. Residence time and behaviour of sole and cod in the Offshore Wind farm Egmond aan Zee (OWEZ). Report number OWEZ_R_265_T1_20100916. Imares Wageningen UR.

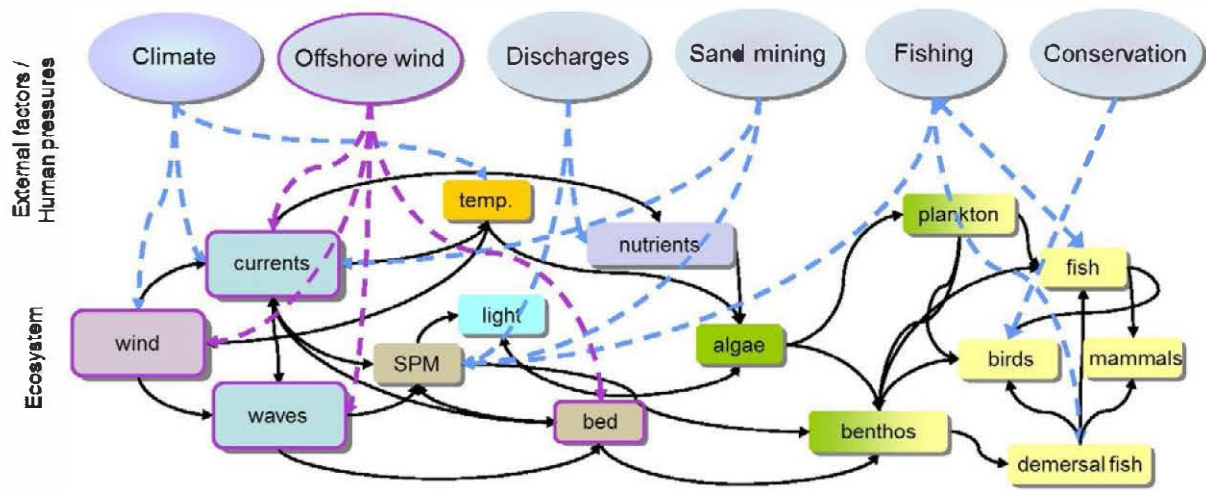
Bijlage 1 Situatie windpark Hollandse Kust West

Bijlage 2 Ruimtegebruik Noordzee

Bijlage 3 Systematische effecten van grootschalige implementatie van offshore windparken

BRON: Boon et al., 2018.

Verzonden: Donderdag 25 juli 2019 15:17
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Laan van Zuid Hoorn
Huisnummer: 14
Postcode: 2289 DE
Woonplaats: RIJSWIJK ZH
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Petrogas E&P Netherlands B.V.
Mede namens:

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)
 Postbus 248
 2250 AE Voorsschoten

REFERENTIE: GM 19-078

Rijswijk, 25 juli 2019

Betreft: Zienswijze concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Hollandse Kust (west)

Geachte heer/mevrouw,

Petrogas E&P Netherlands B.V. (hierna: Petrogas) heeft kennisgenomen van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de milieueffectrapportage voor Kavelbesluiten VI en VII in het windenergiegebied Hollandse Kust (west) en wil gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op bovengenoemd document.

Petrogas produceert koolwaterstoffen op het Nederlandse Continentaal Plat, onder andere op het Horizon platform gelegen in blok P09. De winningsvergunning, zoals voor deze productie vereist op grond van de Mijnbouwwet, met kenmerk E/EOG/MW/93018214 is op 29 juni 1993 verleend door het Ministerie van Economische Zaken.

Het windenergiegebied Hollandse Kust (west) bevindt zich gedeeltelijk binnen de veiligheidszone van 5 nautische mijlen rond het Horizon platform. Uit veiligheidsoverwegingen wordt er in deze zone in beginsel geen bebouwing toegestaan, maar het windenergiegebied Hollandse Kust (west) gaat uit van een beperking van de veiligheidszone tot 2,5 nautische mijlen rond het Horizon platform. To70 heeft in opdracht van RVO onderzoek uitgevoerd naar de helikopterbereikbaarheid van verschillende platforms, waaronder het Horizon platform, in verband met het windenergiegebied Hollandse Kust (west). Uit dit onderzoek is gebleken dat het Horizon platform in zijn geheel niet langer bereikbaar zou zijn indien het windenergiegebied Hollandse Kust (west) gerealiseerd zou worden en de veiligheidszone wordt beperkt zoals hierboven beschreven.¹

Artikel 33 van de Mijnbouwwet verplicht Petrogas als houder van een winningsvergunning om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs gevegd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van de met gebruikmaking van de vergunning verrichte activiteiten:

- a. nadelige gevolgen voor mens en milieu worden veroorzaakt,
- b. schade door bodembeweging wordt veroorzaakt,
- c. de veiligheid wordt geschaad, of
- d. het belang van een planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen of aardwarmte wordt geschaad.

¹ <https://offshorewind.rvo.nl/file/download/55039296>

Indien het windenergiegebied Hollandse Kust (west) gerealiseerd wordt en het Horizon platform niet meer per helikopter bereikbaar is, kan Petrogas in een noodsituatie niet langer alle maatregelen treffen om bovenstaande gevolgen te voorkomen dan wel te mitigeren. Zo duurt vervoer naar het Horizon platform per boot omstreeks 5 uur. Een dergelijke vertraging kan een substantieel effect hebben op de mogelijkheid en hoeveelheid schade aan natuur en milieu.

Met oog op het bovenstaande verzoekt Petrogas om bij het vaststellen van het MER te onderzoeken hoe inrichting van windenergiegebied Hollandse Kust (west) mogelijk is zonder de helikopterbereikbaarheid van het Horizon platform, en daarmee de mogelijke gevolgen voor onder andere natuur en milieu, te beperken.

Mocht u nadere informatie wensen, dan kunt u contact opnemen met de heer
op telefoonnummer of via

Hoogachtend,

General Manager

DIRECTEUR.

Verzonden: Donderdag 25 juli 2019 15:46
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Kavelbesluiten VI en VII Hollandse Kust (west)

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 8
Postcode: 1009 DC
Woonplaats: AMSTERDAM
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Vattenfall N.V.

Staan er naar uw mening onjuistheden in de conceptnotitie reikwijdte en detailniveau?

Vattenfall neemt graag de mogelijkheid waar om inhoudelijke aanvulling te geven die de kwaliteit van de NRD te goede zal komen. We verwijzen naar de bijlage voor verdere toelichting.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja, zie de bijlage voor toelichting.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja, zie de bijlage voor toelichting.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ja, zie de bijlage voor toelichting.

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Kavelbesluiten VI en VII Hollandse
Kust (west)
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Vattenfall N.V.
Offshore Wind Development
PAC 1AA5211
1009DC Amsterdam
The Netherlands

Date:
25/07/2019

Contact:
E-mail:

Phone:

Betreft: Zienswijze voor concept notitie reikwijdte en detailniveau kavels VI en VII windenergiegebied
Hollandse Kust (west)

Geachte heer/mevrouw,

Hartelijk dank voor deze mogelijkheid te kunnen reageren op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor Hollandse Kust West. Helaas is het ons niet gelukt om in de preconsultatie actief betrokken te zijn. Daarom maken wij nu graag gebruik van deze mogelijkheid.

Gezien het feit dat Vattenfall als offshore windparkontwikkelaar internationaal actief is en daarmee ook zodanig georganiseerd, hebben wij de input op deze conceptnotitie in het Engels verzameld. Excuses voor eventueel ongemak, wij vertrouwen erop dat de input wel ten volle kan worden meegenomen. We denken met deze zienswijze een inhoudelijke aanvulling te geven die de kwaliteit van de NRD ten goede zal komen, en daarmee verdere vervolgstappen zoals de m.e.r.-procedure ook zal versoepelen.

Alternative energy offtake such as with hydrogen conversion: The available space on land is limited and might not be sufficient to build the necessary grid infrastructure to support the ambitious growth level of offshore wind farms in the coming years. Already now spatial limits are being reached. Therefore alternative possibilities for energy offtake are being assessed and discussed in the new offshore wind law (Wet WoZ). The technology for offshore hydrogen conversion is available and is becoming a serious option for Vattenfall in future projects. There are a number of technologies under development and prepared for commercial rollout such as offshore electrolysis. Hydrogen conversion could be done either on a combined platform housing both the offshore substation and H2 production facility, on a separate platform for H2 production, or on the WTG itself. For 2025, smaller scale H2 production in the order of several 100 MW's are more likely, and this will possibly ramp up towards larger capacities by 2030. Also different transportation options are available for hydrogen, using existing gas pipelines is one of them. One area that should be given consideration in the EIA is the use of seawater as a feedstock for H2 production. Vattenfall welcomes the consideration of hydrogen conversion in the environmental impact assessment for HKW.

Combining two 700 MW offshore wind sites to one 1400MW site if the same party wins both tenders: Significant optimization can be gained for the tender winner of both sites VI and VII when combining the two 700MW sites to one wind park with 1400MW. Such optimization results in maximized energy yield and minimum cost levels, which benefits energy customers and the offshore wind farm developer/operator. Essentially, it would require to allow the OWF developer of adjacent sites to disregard site boundaries in between the sites and have a single design, capacity and mitigation measures envelope for the combined sites, always respecting the connection capacity of both substations. Vattenfall recommends to include this option as an alternative in the EIA. Also, Vattenfall is interested to hear whether it has been evaluated to assess a single 1,5 GW site.

Wind farm density: the HKW wind farm sites VI and VII are 90km² and 87km² respectively, so smaller than the sites in previous tenders (eg HKZ 110 – 115km²). Reducing the available wind farm area for up to 760 MW and by doing so increasing the power density will cause the LCoE to increase as well. The available reports that have been initiated by Economic affairs confirm this

- the report from ECN implies that, by considering the same area, if we increase the installed power, the LEC can decrease due to the economy of scale.
- the report from BLIX shows that, by considering the same installed capacity, if we reduce the area, the LEC increases.

An increase in LEC could result in less competition in tenders or in requiring subsidy again in future tenders.

Alternative site VI: the scoping document describes an additional alternative site HKW VI at the southern end, rather than an alternative setup of the sites. The suggested size of this alternative is smaller than the preferred site VI, 75 km² compared to 90 km². When decreasing the wind farm site and therefore increasing the wind density further, this will cause an increase in the overall LCoE. Vattenfall recommends for the alternative site VI to overlap with the site VII and to allow for an equal size for the alternative sites. In any case, Vattenfall strongly advises for the alternative to have the same dimensions as the base case site VI.

Oil- and gas winning permits: Inside the HKW site boundaries, there are currently permits provided for the production of oil and gas. If oil and gas winning activities are taking place in parallel to the construction of the wind farm, an assessment on the soil stability has to take place. This activity will add to the complexity in wind park layout and foundations design. Our advice is to not combine oil & gas winning activities with offshore wind site as this will increase the risk factor for the construction of the wind park and therefore the overall bid level.

Helicopter traffic zones: Near the preferred HKW wind site areas, there are a number of mining platforms which need to be accessible by helicopter. In previous site decisions, a shutdown requirement has been introduced to wind turbines that are within 5NM of the helicopter traffic zone. We recommend to investigate possibilities for these helicopters to access the mining platforms from only the directions outside the wind park area. A shutdown requirement for wind turbines has a significant impact on the cost of energy.

Bandwidth EIA:

- **Tip height:** Vattenfall's market intelligence confirms, developments are already moving towards an increase in tip height towards 330m. To allow maximum flexibility for the wind park developer, we suggest to investigate possibilities to increase the height allowance for offshore wind in the future offshore wind sites.
- **Type foundations:** The current scoping document has included two separate categories for foundations in the table 4.1: substructures and foundation. What is the reasoning for creating these two categories?
- **Underwater noise:** The scoping document includes one specific noise level of 168dB re 1 uPa² at 750m. The working assumption is that the negative impact on harbor porpoises depends next to the noise level also on the duration of the piling activities. So when choosing a larger capacity wind turbine, the amounts of monopile foundations to be piled will be less which is beneficial to underwater life and could ideally be incentivized. In previous site decisions this logic was followed, and a table with different noise levels for the different seasons and different amounts of foundation was provided. Vattenfall is in favor of such a table with various piling noise levels. In any case, Vattenfall would like to understand what this noise level of 168 dB is based on and whether this applies to all foundation types, dimensions and nominal capacities?
- **Electrical infrastructure:** the scoping document suggests assessing a voltage level of 66kV, however the market is already discussing that an electrical infrastructure of 132 kV will be necessary with the next generation wind turbines. We believe that this voltage level of 132 kV can best be assessed in the Environmental impact assessment already now.
- **Cable burial:** the scoping document suggests to assess a cable burial of up to 1-3m and keeping the cable at the target depth. Both suggestions are rather difficult to maintain throughout the wind parks lifetime. Due to sand waves, ripples and storms there is always the possibility for cables to reappear on the surface even if originally buried to several meters depth.

The process of burying the cable and keeping it at depth has a negative impact on fish and benthos which should be assessed in the environmental impact assessment.

Flexibility for EIA bandwidths: In general it is impossible to foresee the developments in a 5-7 year time frame so building in maximum possible flexibility in the EIA document would be appreciated. That way the most cost effective and state of the art wind park can be realized. Vattenfall recommends to investigate if the EIA can be set up in a more flexible way, for example allowing for a very wide initial technical envelop. Depending on the actual deployment over time, towards the final site decision and towards the opening / closing of the tender, this envelop might then be tailored and fitted to the actual technology deployment. It should be assessed whether there are other ways to create a site decision that is better fitted to future development and changes compared to the expectations of the initial EIA. Vattenfall is willing to support such an assessment on how to implement more flexibility.

Attraction of certain bird species: Table 5.1 of the scoping document provides an overview of various evaluation criteria per environmental aspect. One additional environmental aspect that we suggest to add to this list is the attraction on specific bird species such as cormorants in the operational wind farm.

Lifetime extension: The current scoping document and foreseen EIA should allow for a possible lifetime extension of the HKW projects. Already now the industry agrees that the lifetime for current developed project is more than 25 years, more likely up to 35 years (this requires a permit lifetime of an additional 5 years, so up to 40 years). With the foreseen change of the law (which will become effective before the HKW sites become irrevocable and are tendered) a 10 years permit extension is already anticipating on. Vattenfall recommends to include this lifetime extension already now in the EIA. Under the assessment of "other users" , §5.1.5, specific attention should be given to this aspect of the project and its permit: what is the effect of the additional lifetime on the use by others of the area?

Uiteraard staan wij open onze zienswijze verder toe te lichten. Hiervoor kunt u het best contact opnemen met _____ of _____

Met vriendelijke groet, namens het Offshore Wind Development Team,

Offshore Wind Development
Vattenfall N.V.